

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

14-1052/09
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 8597 датум: 27.5.2010.

На основу законом утврђеног права Заштитника грађана да, поред покретања и вођења поступака контроле, пружањем добрих услуга, посредовањем и давањем савета и мишљења о питањима из своје надлежности делује превентивно, у циљу унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских слобода и права (чл. 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана – „Сл. гласник бр. 79/2005 и 54/2007), Заштитник грађана даје

МИШЉЕЊЕ и ПРЕПОРУКУ

Министарство просвете унапредило би и употпунило остваривање права ученика/деце на образовање и спровођење принципа инклузивног образовања када би изменило подзаконску регулативу, а пре свега Правилник о мерилима за утврђивање цене услуга у основној школи ("Службени гласник РС" бр. 42/93 и 37/2009) и Правилник о цени услуга средње школе ("Службени гласник РС" бр. 35/93), тако да омогући и обезбеди:

- потребан степен флексибилности при одређивању броја стручних сарадника (психолози, педагози, социјални радници и стручњаци из области специјалне едукације) у односу на број ученика, односно одељења у школи, ради задовољавања конкретно и стварно утврђених потреба ученика уместо поштовања унапред постављене математичке пропорције броја ђака и броја запослених сарадника;
- усаглашеност стручног профила сарадника (психолози, социјални радници, стручњаци из области специјалне едукације) са стварним и конкретно утврђеним потребама у свакој школи.

Потребно је да Министарство просвете обезбеди да се у школама које испуњавају услове из сада важећих Правилника о мерилима за утврђивање цене услуга у основној школи ("Службени гласник РС" бр. 42/93 и 37/2009) и Правилника о цени услуга средње школе ("Службени гласник РС" бр. 35/93) запосле психолози и стручни сарадници оних профила који су школама потребни (социјални радници и стручњаци из области специјалне едукације).

Министарство ће, сходном применом члана 31. става 2. Закона о Заштитнику грађана, обавестити овај орган о спровођењу препоруке.

РАЗЛОЗИ

У обављању послова из свог делокруга Заштитник грађана је уочио да у једном броју школа у Републици Србији нису запослени психолози, педагози и/или други стручни радници, чији је рад од значаја за потпуно и правилно остваривање права детета – ученика на образовање. Стога је Заштитник грађана покренуо поступак контроле правилности и законитости рада Министарства просвете, тражећи детаљнија обавештења.

Министарство просвете обавестило је Заштитника грађана актом бр. 610-00-761/2009-02, од 03. 02. 2010. године да постоји проблем недостатка психолога у одређеном броју школа, али да је он условљен одредбама Правилника о мерилима за утврђивање цене услуга у основној школи ("Службени гласник РС" бр. 42/93 и 37/2009) и Правилника о цени услуга средње школе ("Службени гласник РС" бр. 35/93) и забраном повећавања броја извршилаца у јавним установама која је постављена законима о буџету за 2008. и 2009. годину.

Право детета на образовање, гарантовано Конвенцијом УН о правима детета, Уставом Републике Србије и домаћим законодавством, обухвата и право на једнако доступно образовање које је усмерено на развој личности детета, његових талената и способности до њихових крајњих могућности. Закон о основама система образовања и васпитања, који је у примени од 11. септембра 2009. године, усвојио је као опште принципе образовања и васпитања и инклузивно образовање, квалитетно образовање у складу са способностима ученика и усмереност образовања и васпитања на дете. Школе су такође у обавези да примењују Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно васпитним установама.

Принцип инклузивног образовања треба да се несметано примењује на територији целе Републике, почев од школске 2010/2011 године у свим основним и средњим школама, без обзира на број ученика, односно број одељења. Стога је свакој од школа неопходно да као стручне сараднике имају психолога, педагога и социјалног радника и одговарајућег стручњака из области специјалне едукације, који ће имати активну улогу у спровођењу инклузивног образовања, али и у пружању стручне помоћи наставницима који непосредно и свакодневно раде са ученицима са сметњама у развоју. Они, истовремено, треба да буду стручна подршка осталој деци да са разумевањем прихвате своје школске другове којима ће бити потребан индивидуални образовни програм и већа пажња наставника.

Принцип усмерености образовања и васпитања на дете - ученика је неспроводив у одсуству психолога и педагога, који су квалификовани за процену способности ученика и начина на који је потребно наставни програм прилагодити детету.

Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања, иако већ у примени у великој већини школа, захтева активно учешће психолога и педагога у припремама програма за заштиту ученика од насиља и спровођењу превентивних и интервентних мера. Сам Протокол истиче потребу за саветодавним радом и другим педагошко - психолошким мерама у циљу потпуног усвајања Протокола у школи и поступања у складу са њим.

Обавезивање школе на примену законом утврђених принципа у образовању и Посебног протокола истовремено мора бити праћено и одговарајућом подршком школама - а пре свега омогућавањем школама да запосле стручне сараднике потребних профила.

Заштитник грађана оценио је да постојећи нормативни оквир уређује питање броја запослених стручних сарадника у основној и средњој школи на формалан начин, који је несагласан општим принципима и циљевима образовања и васпитања које је поставио Закон о основама система образовања и васпитања, и конкретним потребама ученика и школа. Уочавајући недостатак у прописима који, и без пропуста у раду образовних институција, представља сметњу за потпуније остваривање гарантованих и прокламованих права детета, Заштитник грађана је дао одговарајуће мишљење и препоруку.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић